

سوال

در نماز چهار رکعتی مثلاً، هنگامی که امام از روی اشتباه برای رکعت پنجم برمی‌خیزد واضح است کسی که متوجه اشتباه امام شده بر او واجب است که همراهش برنخیزد و منتظر بماند [و سلام ندهد] تا همراه با او سلام دهد. سؤال من این است: کسی که همراه با امام به اشتباه برای رکعت پنجم برنخاسته و منتظرش مانده تا همراه او سلام دهد هم باید همراه او سجده سهو را انجام دهد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

اگر امام از روی اشتباه به رکعت پنجم برخاست بر مامومان واجب است که این را به او گوشزد کنند اما اگر برنگشت، ماموم می‌نشیند و تشهد را می‌خواند و سپس او اجازه دارد که سلام دهد و از امام جدا شود یا در تشهد منتظرش بماند تا همراه با او سلام دهد. قبلاً در پاسخ به سؤال شماره (98453) به این مسئله پرداخته‌ایم.

ثانیا:

علما بر این اجماع کرده‌اند که مامومی که رکعت اول را همراه با امام بوده و همراه با او سلام می‌دهد، بر او واجب است که در سجده سهو هم تابع امام باشد، فرقی نمی‌کند که امام قبل از سلام به سجده سهو برود یا بعد از آن و تفاوتی ندارد که امام به تنهایی دچار سهو شده یا ماموم نیز همراه او سهو کرده باشد.

این سخن پیامبر - صلی الله علیه وسلم - دال بر همین مورد است که می‌فرماید: «همانا امام برای این قرار داده شده که به او اقتدا شود، پس با او اختلاف نکنید... و چون سجده رفت به سجده روید» (متفق علیه). و عموم گفتار ایشان سجده سهو را نیز شامل می‌شود پس چون امام به سجده رفته بر ماموم واجب است که در سجده از او پیروی کند.

ابن قدامه - رحمه الله - در «المغنی» می‌گوید:

«و چون امام دچار سهو شد بر ماموم لازم است که در سجده سهو از او پیروی کند، چه همراه با او دچار سهو شده باشد،

و چه آنکه امام به تنهایی سهو کرده باشد.

ابن مُنذر می‌گوید: همه علمایی که ما از ایشان به یاد داریم بر این اجماع کرده‌اند.

اسحاق می‌گوید که این اجماع علماست، چه سجده پیش از سلام باشد و چه بعد از سلام باشد، زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: «همانا امام برای این قرار داده شده که به او اقتدا شود، و چون سجده رفت به سجده روید».

بر این اساس در موردی که شما پرسیده‌اید بر ماموم واجب است که در سجده سهو تابع امام باشد.

والله اعلم.